

Kurikka-Seura ry. esittää
näytelmän:

Rapakon takana

Kurikkalainen sukutarina
Atlantin molemmin puolin

Käsikirjoitus Kirsti Manninen
Ohjaaja Arto Myllärinen
Apulaisohjaaja Seppo Salomäenpää
Koreografi Eliisa Erävalo

Vaasasta Newyorkkiin

10 – 12 päivässä.
Hampurin-Amerikan Paketti-
liike-Osakeyhtiön

Raksoilla höyrylaivoilla kestää
Valtamerimatka ainoas-
taan 7 vuorokautta.

Suorat hinnat. Suotuisa
matka. Suoranaisia pilettejä hyt-
teillä ja välillä saadaan
Sundasilta Vaasassa,
Käsitöiden

Käsiohjelma

RAPAKON MOLEMMIN PUOLIN

Melkein kaikki eteläpohjalaiset ovat kokeneet Amerikan siirtolaisuuden omassa suvussa. Laskeskelin juuri isäni kanssa, että pelkästään hänen suvustaan ja omasta perheestäni on joka sukupolvesta lähtenyt ainakin yksi tai useampia, usein kokonaisina perhekuntina, rapakon taakse joko pysyvästi uutta elämää hakemaan tai tilapäisesti "talorahoja tienaamaan". Siellä on käväissyt myös isäni siirtolaispappina Floridassa ja Kanadassa ja veljeni sekä vaihto-oppilaana että nuorena tutkijana lisäoppia saamassa. Omista lapsistani vanhin tytär asuu tällä hetkellä Los Angelesissa.

Omistakin syistäni olin siis valmis kuin lukkari sotahan, kun Eija Tuomela ja Anelma Laurila ottivat minuun runsas vuosi sitten yhteyttä Plosilan suvun tarinoiden tiimoilta. Vielä enemmän innostuin, kun kävi ilmi, että suvulla on paljon omaa mielenkiintoista aineistoa ja ahkeria sukututkijoita rapakon molemmin puolin.

Draama on tehokas tapa muuntaa kirjoitettua historiaa elämykseksi. Tieto ei riitä ilmiöiden ymmärtämiseen. Tarvitaan myös tunnekokemuksia, jotta todella voisi edes kuvitella, millaisin tunnin isänvaltaan kyllästyneet perheelliset aikamiespojat, rohkeat ja uhmakkaat nuoret naiset, toiveikkaat poikaset ja pelokkaat äidit lähtivät rapakon taakse tai lähettivät lapsiaan, hätinä rippikoulun käyneitä, tuhansien kilometrien päähän.

Siihen aikaan yhteyttä pidettiin vain kirjein ja kuvakortein. Kun muutettiin, kun osoitteet katosivat ja se sukupolvi kuoli, joka oli vielä tuntenut toisensa kasvotusten, siteet löystyivät helposti ja katkeilivatkin. Kiehtovaa on, että ne jotka Atlantti ja vuosikymmenet ovat aikoinaan erottaneet, on internet jälleen yhdistänyt. Verkon kautta Plosiloidenkin suomalaiset ja amerikkalaiset sukuhaarat ovat löytäneet toisensa.

Siirtolaisiksi lähtivät ennen muuta nuoret ja vahvat. Olen iloinen, että tämän esityksen näyttelijöistä iso osa on juuri sitä nuorisoa, jolle amerikkalaisuus on toki tuttua televisiosta, elokuvista, rock-musiikista, hampurilaisbaareista ja internetistä. Itse kukin näyttelijöistämme on varmaan joutunut omia rooleja työstäessään pohtimaan, miltä olisi tuntunut lähteä oikeasti vieraaseen maahan ja jättää kaikki se, mikä täällä on niin rakasta ja tärkeää.

Unohtumatonta teatterielämystä toivottaen

Kirsti Manninen

Rapakon takana näytelmän tekijät
Museonmäen kesäteatterilla:
Apulaisohjaaja Seppo Salomäenpää,
Ohjaaja Arto Myllärinen ja
Käsikirjoittaja Kirsti Manninen

Eivät suuret vedet voi rakkautta sammuttaa

Suuren veden yli on aina kuljettu molempiin suuntiin Euroopasta Amerikkaan ja päinvastoin; toivorikkaasti, rohkeasti, pelonsekaisin tuntein, vaivalla, ilolla ja unelmoiden. Osa unelmista on rapistunut osa toteutunut. Elämä on sattunut ja satuttanut, kulunut ja kuluttanut. Niin sen pitääkin olla. Ihmisen hyväksytyksi tulemisen tarve omana itsenään ei ole vuosisatojen saatossa muuttunut.

On ollut riemastuttava etuoikeus tehdä tätä tarinaa osaavan kurikkalaisesiintyjäkaartin kanssa.

Rakastaako kukaan minua sellaisena kuin minä olen, syyttämättä ja muuttamatta.

Tätä kysyn kävellessäni yksin öisellä kurikkalaisella tiellä. Näen äitini lämpimät silmät, jotka sanovat: "kyllä" ja ryöväri ristiltä kuiskaa: "kyllä, kyllä". Matka jatkuu.

Teatteriohjaaja Arto Myllärinen

Many Waters Cannot Quench Love

We have always travelled on both directions cross the Atlantic Ocean to America and from America to Europe; with hope, brave, fear, trouble, joy and with dreams. Some of the dreams have died and some of them have come true.

Life has hurt and happened, gone by and worn out. And that is how it should be. People have always wanted to be accepted as themselves.

I am delighted to have the privilege of bringing this story back to life with this skillful group of actors from Kurikka.

Does anyone love me as the way I am, without trying to change me or change me. I ask this question, when I am walking alone in the streets of Kurikka at night. I see my mum's warm eyes, and she says: yes and the crucified marauder whispers from the cross: yes, yes. The journey goes on.

Sincerely Yours

The Director of Theatre Arto Myllärinen

Rapakon takana

Plosilan suvun esipuhe

Kirjailija, FT Kirsti Mannisen kirjoittama näytelmä kertoo Amerikan siirtolaisuudesta Kurikassa ainakin 1500-luvulta asti asuneen Plosilan suvun vaiheiden kautta. 1800-luvun lopussa ja uuden vuosisadan vaihteessa Plosilaa asuttivat kirkkoväärtti Hermann Hermanninpoika Plosila (1816-1893), entinen Mäki-Rahko ja Ala-Äijälä, vaimonsa Hedvig Havusen (1825-1912) kanssa, jonka Hermann oli hakenut Kauhajoen Havusesta uudeksi emännäkseen, kun Plosilan tytär Anna Liisa (1821-1847) oli kuollut synnytykseen. Anna Liisalta jäi yksi poika, lisäksi (1841-1914), jolle ostettiin Mäki-Reinikan talo, jolloin lisäksi vaihtoi nimensä talonsa mukaiseksi. Hedvigille ja Hermannille syntyi suuri lapsi-
katras, josta suurin osa lähti Amerikkaan tuon ajan siirtolaisuusaallon matkassa. Syitä lähtöön oli monia: mm. tsaarin armeijaan lähtemisen ja sitä kautta emämaa Venäjän sotiin joutumisen pelko sekä Suomen itsenäisyyden aiheuttamat kipuilut. Kun vielä ajan tavan mukaan talon yleensä sai vanhin poika, joutuivat nuoremmat etsimään toimeentulonsa muualta. Mutta Plosilasta lähti vanhin poika ensin: Hermann Hermanninpoika (s.1858) osti piletin Amerikan junaan ja laivaan vuonna 1888. Voimme vain arvailla syitä tähän. Näytelmä esittää niistä yhden mahdollisuuden. Tästä alkaa Rapakon takana-näytelmä.

Näytelmän kuluessa saamme seurata Plosilan Hermannin ja hänen sisarensa Maija Liisan (1856-1929) perillisten vaihteita aina näihin päiviin saakka, jolloin vuonna 1546 Kyrönjoen penkkaan kuokkansa iskeneen Ambrosius Plusius Plosilan ja emäntänsä Lucian raivaamalla pelloilla pelataan golfia! Näytelmän myötä pääsemme kurkistamaan myös Amerikan kultalaan, jossa uuteen maahan ja kieleen sopeutumista harjoittelevat, ainakin kahdessa polvessa lähteneet, plosilaaset elävät, rakastavat ja kuolevat. Uudet sukupolvet ovat jo täysin uuteen isänmaahansa sitoutuneet, amerikkalaistuneet. Lähes sadan vuoden aikana yhteydet entiseen kotimaahan katkeavat, eikä serkku enää serkkuaan tunne.

Suomeen jääneet sukupolvet elävät, rakastavat, sikiävät ja kuolevat samalla tavoin. Suku laajenee, eikä yhteyksiä enää pidetä kuten ennen, kun ihmiset tunnistivat toisensa jopa ulkonäöstä, olemuksesta ja puheparresta. Itsenäisessä Suomessa saatiin perheeseen ensimmäinen ylioppilas ja siitä alkaen lähdettiin koulutuksen perässä City-Suomeen. Plosilan talo jakaantui ja sai uudet isännät; toki Plosila-nimi on säilynyt sukupolvesta toiseen - niin Kurikassa, Suomessa kuin Amerikassakin - nyt siis jo lähes 500 vuoden ajan. Internetin aikakaudella olemme jälleen löytäneet toisemme! Tästäkin näytelmä kertoo. Voi sitä pitää ihmeenäkin. Onnellisena sellaisena. Mutta tule katsomaan, ja nauti esityksestä!

Kurikan kesäteatteri herättää Plosilan suvun historian eloon ohjaaja Arto Myllärisen ja apuohjaaja Seppo Salomäenpään johdolla. Rapakon takana-näytelmän tarina pohjautuu eniten Armas Jaakko Tuomelan (s. 1907 Kurikan Plosilassa, k. 2001 Järvenpäässä) tarinoihin, jotka valikoi ja toimitti hänen pojantyttyänsä Penni Airas, sekä amerikkalaisten osuus Floridan Melrossessa asuvan John William Plosilan (s. 1917 Wakefield, Michigan) kirjoittamiin tarinoihin sukunsa vaiheista. Lisätietoja ovat antaneet myös: Pentti Plosila (Mikkeli), Walter Plosila (Hinckley, Ohio), Oiva Rinta-Kurikka (Kurikka) sekä Eija Tuomela-Lehti (Järvenpää), joita kiitämme.

Maija Liisa ja lisäksi Plosilan vanhin poika Juho Kustaa lähti Amerikkaan 1910. Siellä hän tapasi Kurikan Juonenkylästä sukuisin olevan, mutta jo Amerikassa syntyneen Jennien, jonka kanssa perusti perheen. Kuvassa vanhempiensa kanssa Michiganin Wakefieldissa syntyneet Elsie (s. 1916) ja John William (s.1917). Kuvan pikkuinen Jussi-poika kunnioittaa, nyt 90-vuotiaana, läsnäolollaan Rapakon takana-näytelmän ensi-iltaa 26.7.2008 - kuten myös muutama muu näytelmässä esiintyvä todellinen henkilö. Jaakko Huhta-Kahma ja Eliina Plosila kuvissa yläreunoissa.

Henkilöt

Hermann Hermanninpoika

Peltola, ent. Plosila

Vanha Hermann

Susanna Joonantytär, Hermannin vaimo

Maija-Liisa Plosila, Hermannin isosisko

Valle Herman Plosila, Hermannin poika

Valle Herman Plosila vanhempi

Maria Sofia Plosila, Hermannin tytär

Sanna Elisabeth Plosila, Hermannin tytär

Joonas Plosila, Hermannin poika

Amalia Sorvisto, Vallen vaimo

Miina Sorvisto, Amalian sisko

Fiina Sorvisto, Amalian sisko

Trämppi-Jaska, kulkuri

Eliina Plosila, Maija-Liisan tytär

Sofia Plosila, Maija-Liisan tytär

Hugo Paader, Sofian aviomies

Juho Kustaa Plosila, Maija-Liisan poika

Jenni eli Jennie Hakala, Juhon vaimo

Viljo Plosila, Vapaussodan sankari

Sanna Plosila, taloontytär

Eino Pietilä, Sannan sulhanen

Mika Järvinen

Simo Yli-Säntti

Heli Jyllilä

Inga Järvimäki

Riku Hirsimäki

Alexi Jyllilä

Sanni Jyllilä

Pauliina Rinta-Nikkola

Joona Järvinen

Jenni Laurila

Sara Kiskola

Laura Kallio

Salomon Kurikka

Sara Kiskola

Katja Rinta-Nikkola

Mika Järvinen

Jukka Vier

Jenni Loppi

Jussi-Pekka Kurikka

Laura Kallio

Alexi Jyllilä

Alma Plosila, Hannuksela-Plosilan kuopus

Pikku-Elsie, Juhon ja Jennin tytär

John William, Juhon ja Jennin poika

Herman Valfrig

Miss Anderson, Amerikan opettaja täti

Pentti Plosila

Juha Plosila

Valokuvaaja

Amerikkalaisia koululaisia

Vihkiparit

Muissa rooleissa

Kurikan Pelimannit

Kuvaaja

Äänentoisto

Pukujen ompelijat

Viiman llo ja varsa

Petra Seittu

Sanni Jyllilä

Joni ja Joona Järvinen

Seppo Salomäenpää

Maija-Leena Rosten

Simo Yli-Säntti

Petteri Heinola

Anelma Laurila

Irene Seppälä, Elina Koivuniemi,

Juulia Laitamäki, Riku Hirsimäki, Julia Mäki

Joona Järvinen, Joni Järvinen, Anni Seilo

Annastiina Toppari / Julia Mäki & Aleksi Jyllilä

Sara Kiskola & Mika Järvinen

Heli Jyllilä & Salomon Kurikka

Katja Rinta-Nikkola & Jussi-Pekka Kurikka

Helena Latva-Luopa, Sisko Koivisto

Erkki Koivisto, Pauli Nevala,

Jari Mäki, Veli-Matti Hirsimäki, Tuija Mäki

Elisa Hirsimäki, Tapio Järvimäki

Risto Karstedt ja Jaana Pihlaja

Kaj Kusnetsov

Raimo Loukola

Raili Haapala, Maire Kaistamaa

Om. Pauli Nevala

Sponsorit

E-P Kulttuurirahasto

Kurikan kaupunki,

Kulttuuritoimi

Jari Mäki Oy

Beyond the Atlantic Ocean

✓ The Story of Kurikka's Plosila -Family

and Their Lives on Both Side of the Atlantic Ocean

Summary of the Family of Plosila's Foreword

Writer Kirsti Manninen has written Beyond the Atlantic Ocean -play, which tells the story of immigration of America by the family of Plosila's experience. Most of them left Kurikka during the wave of immigration for America. There were lots of reasons to leave, for example fear of being forced to go to the war with the Russians. There was also a financial struggle during the first years of independent Finland. Most of all, the tradition was that the oldest son inherited the family house, so the younger ones had to earn their living in somewhere else.

However, the oldest son of Plosila was the first one to leave to America. Hermanninpoika (b.1858) bought a ticket in year 1888 to U.S.A. We can only second guess his reasons to leave. The play will tell one potential reason to his move to America. During the play we enjoy hearing many life stories from Hermanninpoika and his sister Maija Liisa (1856-1929) and all the way to the Plosila's of these days. We also see, how the Finnish adjust to the new country and began to live the American dream. The play tells, how the Plosila's lived, loved and died beyond the Atlantic Ocean. The name Plosila has remained generations after another in Kurikka - and around Finland and America too - almost 500 years! During the generation of Internet, we have found each other again!

You might consider it also as a miracle.

The Summer Theatre of Kurikka's Museum brings back to life the history of the Plosila's family with a director Arto Myllärinen and a director assistant Seppo Salomäenpää. The play is mostly based on Armas Jaakko Tuomela's stories (b. 1907-2001). Those stories has picked and collected his granddaughter Penni Airas. The American part is based on the writings by John William Plosila (b.1917 Wakefield Michigan), who lives in Melrose, Florida. In additions to this, Pentti Plosila (Mikkeli, Finland), Walter Plosila (Hinckley, Ohio) Oiva Rinta-Kurikka (Kurikka, Finland) and Eija Tuomela-Lehti (Järvenpää, Finland) have given extra information.

We thank all of you. Enjoy the play!

From Both Sides of the Atlantic Ocean

Drama is an affective way to change the history writings to become an experience. The knowledge is not enough to understand the phenomena. You need to feel it to even begin to imagine what kind of feelings the Finnish had, when they left their motherland behind. The men with family, when they were living at home under the control of their own father, the brave and defiant young ladies, the hopeful boys and the fearful mothers and the children with or without their mothers went far away from home and beyond the Atlantic Ocean.

Letters and postcards were the only way to keep a contact to each other on those times. When people moved, the addresses disappeared. Also the generation died, who knew each other before the separation. Little by little letters and postcards ended. I think it is fascinating to see that Internet has brought those ones that Atlantic Ocean divided together again.

Mostly the strong and young ones left to be as immigrants. I am glad that many of the actors are those young, who know the Americans through television, movies, music, hamburger bars, and Internet. When they were learning their roles, they must have thought, how it has felt to leave in to a completely new country and left all that behind, what is so precious and important.

I wish for you all unforgettable theatre experience

Sincerely yours,
Kirsti Manninen

Vaasasta Newyorkkiin

10-12 päivässä.
„Hampurin-Amerikan Paketti-
liike-Osakeyhtiön“

Kaksipropellisilla höyrylaivoilla kestää
Valtamerimatka ainoas-
taan 7 vuorokautta.

Huokeat hinnat. Suotuisa
matka. Suoranaisia pilettejä hyt-
tisijoille ja välikannelle saadaan
Jaakko Sandåsilta Vaasassa,
Joel Forsbergilta Kristiinankaup-
pungissa, 217

A. N. Brenneriltä Seinäjoella.

FINN GRAND FEST
2010

JULY 28 – AUGUST 1

Rapakon takana

-näytelmäporukka lähtee
rapakon taakse Kanadaan!

Kurikan museonmäen kesäteatterilaiset on kutsuttu
esiintymään Finn Grand Festeille Sault Ste. Marieen Kanadaan.

Rapakon takana -näytelmäporukka lähtee Kanadaan 26.7. - 5.8.2010
esiintymään Finn Grand Festeille ja Ontarion suomalaiseen vanhainkotiin.
Rapakon takana esitetään festivaalilla pe 30.7.2010 klo 13.00,
Grand Theatre, The Queen Street, Sault Ste. Marie

Lisätietoa:

<http://www.finngrandfest2010.com/ettheatre.html>

FINN GRAND FEST
2010
JULY 28 – AUGUST 1

Lännen kultalaan

Amerikan-siirtolaisuudesta

kurikkalaisten kuvien kertomana

Museonmäellä kappalaisen pappilan aitassa
esillä suomalaisten Amerikan-siirtolaisten
sekä Amerikkaan muuttaneiden
kurikkalaisten elämänvaiheista kertova
näyttely.

Tervetuloa!

Kiitokset

Kurikka-Seura johtakunnan puolesta parhaat kiitokseni kaikille Rapakon takana-näytelmän tekemiseen tavalla tai toisella osallistuneille henkilöille ketään Teitä unohtamatta. Erityisesti lämmin kiitokseni rahoittajillemme, jotka päätöksillänne rohkaisitte meitä jälleen näin mittavaan työhön. Kiitän erityisesti käsikirjoittajaamme, Plosilan suvun aineiston kokoajia ja luovuttajia Suomesta ja USA:sta. Kiitokset ohjaajillemme, näyttelijöille ja kaikille talkoolaisille, jotka vaivojanne säästämättä olette uhranneet vapaa-aikanne yhteisen päämäärämme saavuttamiseksi. Ilman Teitä ja teidän mahtavaa työpanostanne näytelmäämme ja sen rinnalle rakentamaamme näyttelyä ei olisi syntynyt. Toivon, että viihdytte kesäisen, tunnelmallisen hetken Kurikka-Seuran kesäteatterissa ja Museonmäellä.

Kurikka-Seuran puheenjohtaja Anelma Laurila

Thanks

On behalf of Kurikka-Society's board, I want to thank all of you that have participated in making of the Beyond the Atlantic Ocean -play. Especially warm thanks to our sponsors, whose decisions courage us to begin this huge project again. Particularly thanks to our screenwriter, the collectors and donors from Finland and U.S.A that have given us material about Plosila -family. Thanks to our directors, actors and all the volunteers. They have worked hard and sacrificed their free-time for accomplishing our goal. Without You and your fantastic contribution, there would not be Beyond the Atlantic Ocean -play or the exhibition of Finnish immigration to U.S.A. I hope you all enjoy the summery and lovely atmosphere in the Summer Theatre of Kurikka-Society.

The chairman of Kurikka-Society Anelma Laurila